

Utviklingslinjer og strategiske valg

Mål og virkemidler i arkivpolitikken
de siste 30 år

Utviklingslinjer i arkivsektoren

Omfattende endringer de siste 30 år:

- *Samfunnets (særlig forvaltningens) arkivfunksjoner*
- *Arkivmaterialet – form og omfang*
- *Arkivlandskapet – aktører og infrastruktur*
- *Tilgjengelighet, synlighet og bruk.*

Noen utviklingslinjer

- *Form og funksjoner:* Fra papirbasert til digital arkivdanning: større registre → journaler → sakarkiver → spesialiserte og automatiserte fagsystemer.
- *Materialets omfang:* Radikal økning – både på papir og digitalt.
- *Aktører og funksjoner i arkivdanningen:* Fra tilfeldige løsninger til organisert arkivtjeneste.
- *Personale:* Fra egenopplæring til høyere utdanning (mer enn 1500 utdannet).
- *Aktører og infrastruktur depot:* Fra 4 til 24 kommunale arkivinstitusjoner. Fra 7 til 11 statlige.
- *Tilgjengelighet og bruk:* Radikal økning. Særlig digitale tjenester.

Utviklingslinjer i arkivsektoren

Arkivverket – noen nøkkeltall:

	1986	1995	2006	2013
Antall institusjoner	7	9	10	11
Arkivbestand papir	83.500	123.000	198.000	252.000
Arkivbestand digitalt	-	600 bånd	-	250 tb
Regnskap (i 1000 kr)	30.000	102.000	206.000	338.000
Stillinger	138	166	208	324
Lesesalsgjester	29.400	39.000	24.800	16.800
Utleverte arkivenheter	90.400	80.000	-	33.100
Digitaliserte dokument sider	-	-	-	48 mill.
Besøk på etatens nettsteder	-	-	Søk: 45 M	7,8 mill.

Drivkrefter i utviklingen

Eksterne

- Informasjonsteknologien: kontinuerlig og rask utvikling i hele perioden
 - *Nye muligheter, forventninger og krav – egne valg, andres valg*
- Stor vekst i offentlig forvaltning – tilsvarende vekst i arkivmengden
- Endringer i forventninger og krav til offentlig forvaltning
 - *Krav til saksbehandling mv. (jf. forvaltningsloven 1967)*
 - *Krav til åpenhet og innsyn (jf. offentlighetsloven 1970 og 2006)*
 - *Forventninger til forvaltningens tjenester overfor befolkningen*

Arkivsektoren (og overordnet myndighet)

- Politiske myndigheter (KUD)
 - *Har staten (hatt) en arkivpolitikk?*
- Riksarkivaren / Arkivverket
 - *Stor selvstendighet i utforming av statlig arkivpolitikk: mål og strategier*
- Andre aktører i sektoren: arkivinstitusjoner og organisasjoner
 - *Har vokst sterkt i omfang og betydning i løpet av perioden.*

Drivkrefter i utviklingen

Eksterne

- Informasjonsteknologien: kontinuerlig og rask utvikling i hele perioden
 - *Nye muligheter, forventninger og krav – egne valg, andres valg*
- Stor vekst i offentlig forvaltning
- Endringer i forventninger og krav til offentlig forvaltning
 - *Krav til saksbehandling mv. (jf. forvaltningsloven 1967)*
 - *Krav til åpenhet og innsyn (jf. offentlighetsloven 1970 og 2006)*
 - *Forventninger til forvaltningens tjenester overfor befolkningen*

Arkivsektoren (og overordnet myndighet)

- Politiske myndigheter (KUD)
 - *Har staten (hatt) en arkivpolitikk?*
- Riksarkivaren / Arkivverket
 - *Stor selvstendighet i utforming av statlig arkivpolitikk: mål og strategier*
- Andre aktører i sektoren: arkivinstitusjoner og organisasjoner
 - *Har vokst sterkt i omfang og betydning i løpet av perioden.*

Riksarkivarens mål og strategier

Riksarkivarens / Arkivverkets samfunnsoppdrag

- Aldri eksplisitt formulert av overordnet myndighet. Utledet av instruks, retningslinjer og lover.
- Fra 1992: Formålsparagrafen i arkivloven er retningsgivende, men Riksarkivarens ansvar i forhold til denne er ikke eksplisitt uttrykt. (Lovproposisjonen: "Det ansvaret som Riksarkivaren og andre vert tillagde for å gjennomføra dette, vil ... vera avgrensa av ... budsjettammene ...".)
- Min forståelse: *Ivareta statens ansvar for å bevare og tilgjengeliggjøre for ettertiden de arkiver som har betydning for samfunnet og innbyggerne.*

Tema her:

- Hvilke overordnede mål har Riksarkivaren arbeidet etter?
- Hvilke virkemidler har vært benyttet? Hvilke strategiske valg er gjort for å nå viktige mål?
- Hvilke vurderinger er lagt til grunn for de valg som er gjort – herunder interne og eksterne diskusjoner mv.
- Hvilken rolle har disse valgene hatt i utviklingen i arkivsektoren?

Ra: Helhetsperspektiv

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

● Eneste aktør,
ansvarlig

● Tilsyn, tilrettelegging

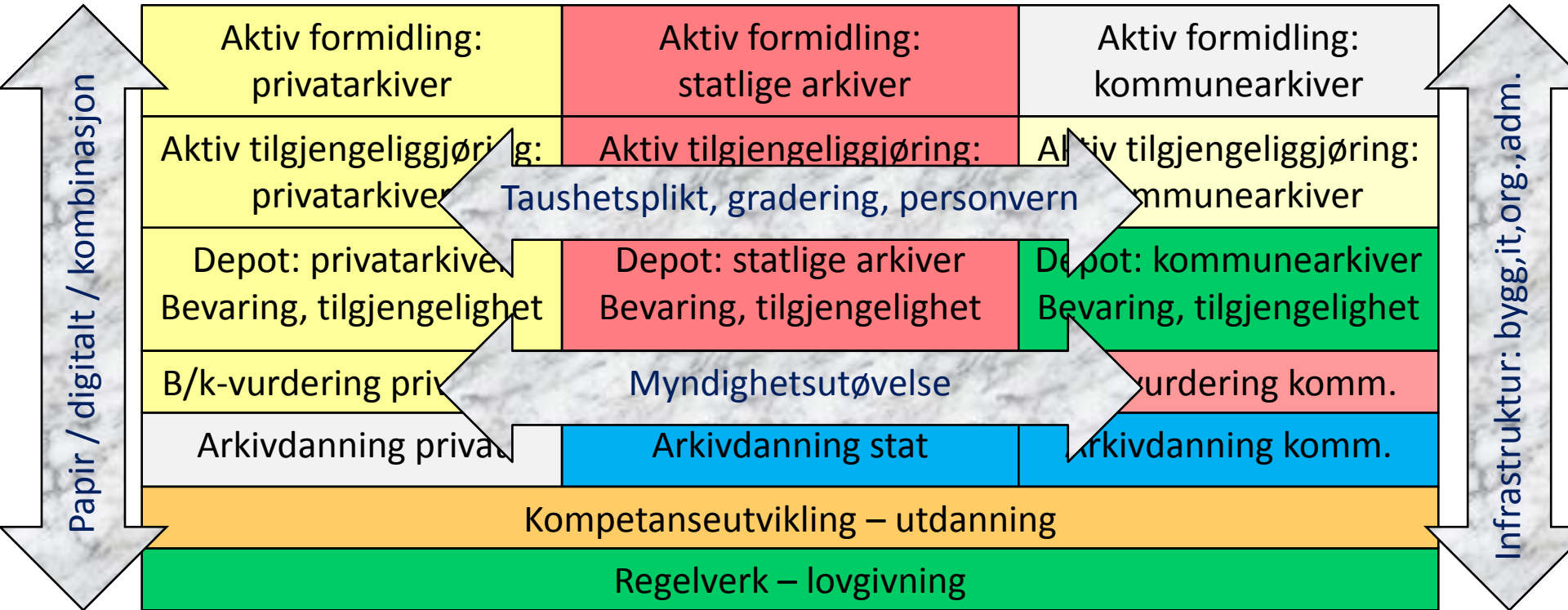
● Initiativtaker, pådriver,
premissleverandør

● En hovedaktør

● En av flere aktører

○ Ikke involvert

Helhetsperspektiv

● Eneste aktør, ansvarlig

● Tilsyn, tilrettelegging

● Initiativtaker, pådriver, premissleverandør

● En hovedaktør

● En av flere aktører

○ Ikke involvert

Helhetsperspektiv

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

● Eneste aktør,
ansvarlig

● Tilsyn, tilrettelegging

● Initiativtaker, pådriver,
premissleverandør

● En hovedaktør

● En av flere aktører

○ Ikke involvert

Regelverket - arkivloven

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

→ **Arkivloven med forskrifter** →

Arkivloven med forskrifter

"Jeg var villig til å svelge mye, bare jeg fikk en arkivlov".

Riksarkivar John Herstad om sitt forhold til NOU 1987:35

Kilde: Med Clio til Kringsjå (Oslo 2002) – Side 131-154 (IF).

Hvorfor så viktig?

- Behov for en lov å slå i bordet med overfor personregisterloven (styrke hensynet til samfunnsdokumentasjon og rettssikkerhet overfor hensynet til personvern)
- Rekkevidde til alle deler av forvaltningen
- Styrke arkivenes posisjon i samfunnet
 - forholdet til andre lover
 - tydeliggjøring av ansvar, særlig lederansvar
 - bidra til synlighet og status, bevissthet om arkiv.

En arkivlov var for Riksarkivaren en bærebjelke i byggingen av en profesjonell arkivfunksjon i norsk offentlig forvaltning.

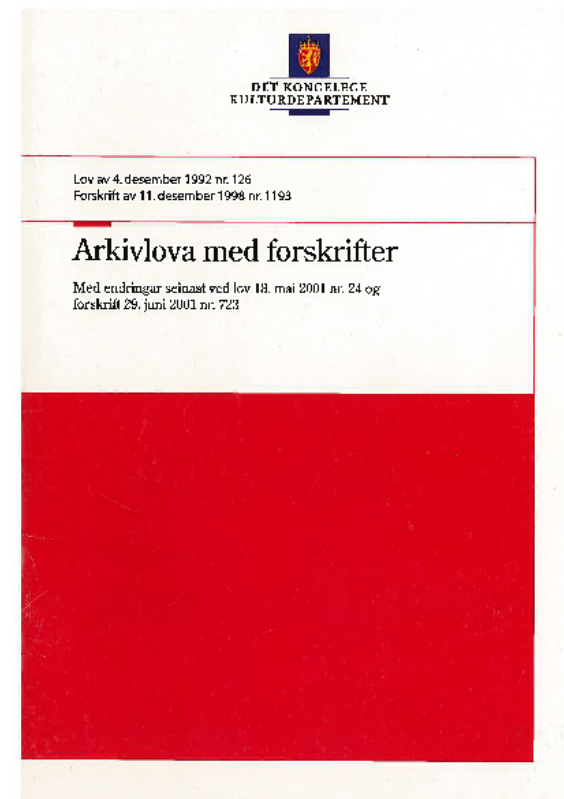
Arkivloven med forskrifter

Lang prosess

- NOU 1987:35 – Første utkast til lov.
- 1988-92: Høring, revidert forslag fra Ra, lovproposisjon og vedtak desember 1992.
- 1992-98: Arkivforskriften utformes.
- 1999: I kraft fra 1. januar.

Strategisk og politisk viktige temaer i prosessen

- Lovens formålsparagraf: ”...rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon...”. Jf. Arkivverkets forhold til arkivdanning →
- Lovens bestemmelser om privatarkiver – dempet i forhold til forslaget i NOU 1987:35.
- Kassasjon versus sletting: forholdet til personregisterloven, senere personopplysningsloven
- Forskriften: journalføring av interne dokumenter.

Arkivverkets forhold til arkivdanning

- **Felles erkjennelse:** Kvaliteten på arkivdanningen er avgjørende for kvaliteten på den dokumentasjon vi bevarer for ettertiden.
- **Omdiskutert:** I hvilken grad er det Arkivverkets oppgave å bidra til slik kvalitet, og på hvilken måte? – Regelverk og tilsyn? Veiledning, opplæring, utdanning? Tilrettelegging, redskaper, bistand?
- **Utspill – NOU 1987:35**
 - Anbefaling: *”... Arkivverkets målsetning redefineres mot et overordnet kulturvernansvar for samfunnets arkiver, både de offentlige og de private.” ... ”Dette vil innebære at arbeidet for offentlig forvaltning for bedre arkivrutiner og arkivadministrasjon ikke lenger vil være en like sentral oppgave for Arkivverket som i dag.”*
 - Utkast til arkivlovens formålsparagraf: begrenset til *”betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi”*.
- **Avklaring motsatt vei:** Utvidelse av arkivlovens formålsparagraf (*”rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon”*), foreslått i brev fra Ra februar 1990. Tatt inn i loven.

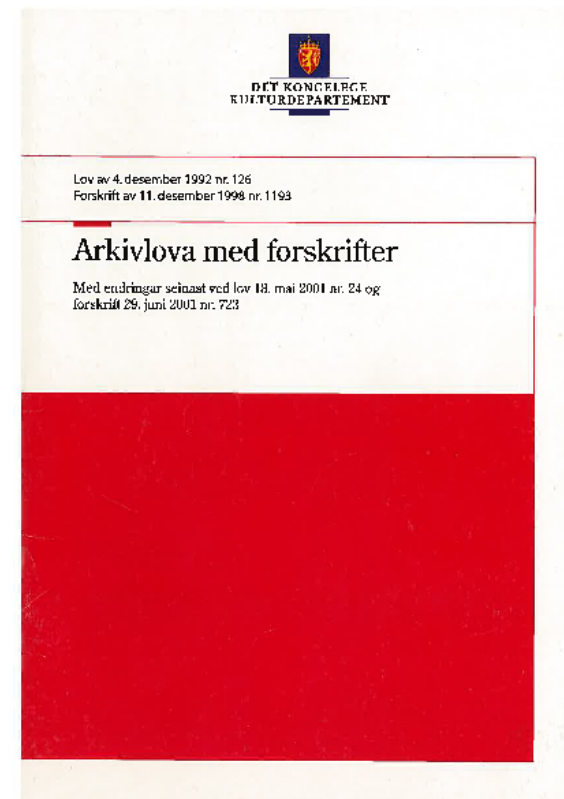
Arkivloven med forskrifter

Lang prosess

- NOU 1987:35 – Første utkast til lov.
- 1988-92: Høring, revidert forslag fra Ra, lovproposisjon og vedtak desember 1992.
- 1992-98: Arkivforskriften utformes.
- 1999: I kraft fra 1. januar.

Strategisk og politisk viktige temaer i prosessen

- Lovens formålsparagraf: ”...rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon...”. Jf. Arkivverkets forhold til arkivdanning.
- Lovens bestemmelser om privatarkiver – dempet i forhold til forslaget i NOU 1987:35.
- Kassasjon versus sletting: forholdet til personregisterloven, senere personopplysningsloven
- Forskriften: journalføring av interne dokumenter.

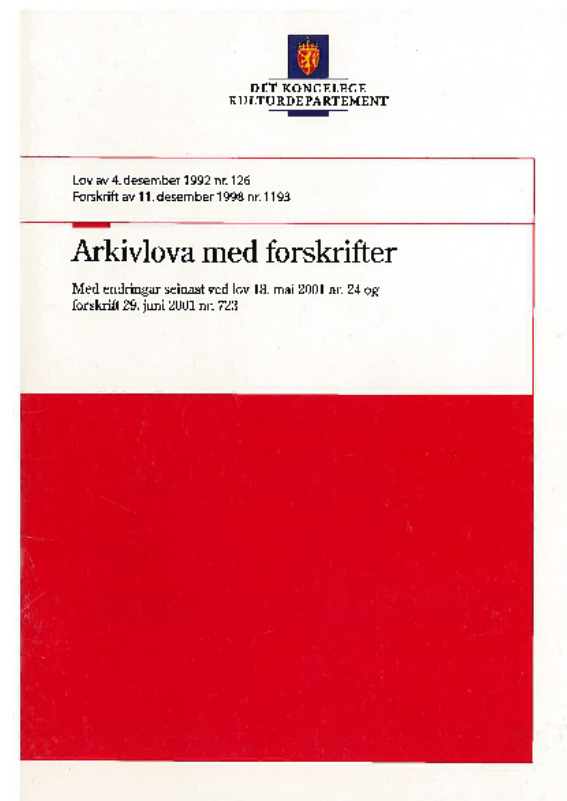
Arkivloven med forskrifter

Har effekten svart til forventningene?

- Ja, i høy grad!
- Andre lover forholder seg til arkivloven:
 - personopplysningsloven
 - helselovgivningen
 - offentlighetsloven
- Lovhjemlede krav til arkivdanning, herunder journalføring.
- Bidratt sterkt til å styrke bevissthet, status, ressursinnsats og kvalitet, særlig i offentlig arkivdanning.

Behov for oppdatering / endring

- Arkivmeldingen 2012
- Oppfølging KUD/Ra.

Kompetanse og utdanning

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

Kompetansebehov – arkiv som fag.
Arkivakademiet, Arkivkunnskap, HiOA m.fl. →

Kompetansebygging – arkivutdanning

Riksarkivarens strategi

- *Etablere arkivutdanning på høyt nivå for å sikre profesjonalitet og kvalitet i arkivarbeidet.*

Arkivakademiet

- Fra 1991. Samarbeid Ra / Norsk Arkivråd. Tema: arkivdanning.
- Fra starten ikke godkjent som høyere utdanning, Riksarkivaren garantist for faglig kvalitet. Senere godkjent av NOKUT.
- Utdannet mer enn 1000 studenter (rundt 1200?)
- Avviklet 2013 – overført til HiOA.

UiO

- Fra 1992 i samarbeid med Ra. Semesteremne og grunnfag, senere 60 studiepoeng. Både arkivdanning og -depot.
- Ra har finansiert undervisningen (med visse bidrag fra UiO)
- Også her flere hundre utdannet. Stor søkning de senere år.
- Avvikles 2015. UiO ville ikke overta ansvaret.

Ressursinnsats Ra

- Flere årsverk per år siden tidlig på 1990-tallet.

Kompetansebygging – arkivutdanning

Tilbud hos HiOA

- Bygget opp et eget tilbud de senere år – bachelor- og masternivå.
- Har også overtatt Arkivakademiets portefølje, etter avtale med NA og Ra.

Andre planer

- Nytt tilbud på Høgskolen i Sør-Trøndelag fra høsten 2016.
- Hovedvekt på arkivdepot. Planlagt fjernundervisning til Tynset i samarbeid med Ra.

Effekter

- *Et sted mellom 1.500 og 2.000 personer har i løpet av 25 år fått grunnleggende arkivutdanning på universitets- / høgskolenivå.*
- *Har i særlig grad bygget kompetanse i arkivskapende virksomheter.*
- *Arkivverket har i (for) liten grad utnyttet de muligheter for kompetansebygging som de arkivfaglige utdanningstilbudene har gitt.*

Viktig faktor i bygging av profesjonelle arkivfunksjoner, særlig i offentlig sektor.

Arkivordninger i kommunal sektor

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

Arkivordninger i kommunal sektor: ←
 Interkommunale og andre kommunale depoter →

Arkivordninger i kommunal sektor

Depotansvar

- Kommuner og fylkeskommuner har alltid hatt ansvaret for egne arkiver

Status <1985

- Aust-Agder-Arkivet (1938), Interkommunalt arkiv (IKA) Rogaland (1976), Bergen Byarkiv (1979), Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane (1983)

Riksarkivarens strategi

- *Etablere IKA-er for å få orden på kommunesektorens arkiver.*
- *Arbeidsmål: IKA eller lignende i alle fylker innen 1995*
- *Virkemidler: Ta initiativ, være pådriver, bistå i utredninger, bistå med lokaler ved etablering, subsidiere husleie, utdanningstilbud, veiledning*

Resultater

- *1991: Etablering av Oslo byarkiv – etter utredning tilrettelagt av Ra.*
- *Innen 1995: Arkivordninger i 11 av 19 fylker.*
- *Innen 2014: Arkivordninger i 18 av 19 fylker.*
- *Depotfunksjoner i IKA-er bygget ut fra tidlig på 2000-tallet.*

Digitalt skapte arkiver

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

Digitalt skapte arkiver:
Fra arkivdanning til depot →

Digitalt skapte arkiver

Utvikling

- Digitale registre (fra 1960-tallet) → relasjonsdatabaser
- Digital journalføring, koblet mot sakarkiv på papir
 - *Start rundt midten av 1980-tallet*
 - *Vanlig fra 1990-tallet*
- Digitale sakarkiver, integrert med journalføring og saksbehandling
 - *Start rundt midten av 1990-tallet*
 - *Enerådende fra rundt 2005-2010*
- Spesialiserte og (mer eller mindre) automatiserte fagsystemer
 - *Ofte utgangspunkt i registre og databaser*
 - *Spesialiserte funksjoner gir mulighet for stor grad av automatisering*
 - *I de senere år: direkte, nettbasert ekstern kommunikasjon kombinert med automatisert saksbehandling*
 - *Dokumentfangst og andre arkivfunksjoner innebygd i et lukket system – dokumentasjon ofte ukjent*
 - *Ligger i praksis utenfor arkivtjenestens ansvar i forvaltningen.*

Digitalt skapte arkiver

Riksarkivarens strategier

- Sikre *kvalitet og håndterbarhet* gjennom standarder, redskaper, regelverk, kompetansebygging, veiledning og tilsyn.
- Standarder og redskaper – Noark
 - *Journalføring (1-3), digitalt sakarkiv (4), arkivdanning generelt (5)*
 - *Åpen standard – flere systemleverandører*
 - *Hovedhensyn: Være et godt redskap for forvaltningen*
 - *Standardisere både funksjoner, rutiner, lagringsformater og forvaltning av materialet*
 - *Legge grunnlag for overføring til depot: effektivt, høy kvalitet.*
- Bygge depotfunksjoner i Arkivverket
 - *Sentralisert til Riksarkivet*
 - *Tilpasse lagringsformer til den teknologiske utvikling*
 - *Migrering av data i tråd med den teknologiske utvikling*
- Referanseramme
 - *Følge med og delta aktivt i internasjonalt arbeid.*

Digitalt skapte arkiver

Resultater, effekter

- Kontrollert og sikker overgang til digital journalføring og digitale sakarkiver i "hele" forvaltningen. Sikrer kvalitet i arkivdanningen og et godt grunnlag for framtidig bevaring.
- Noark-standarden er en viktig forutsetning for åpenhet – OEP og digitale dokumenter på nettet →
- Et moderne og framtidsrettet digitalt magasin i Riksarkivet (DSM) – utformet, men ikke fullt ut implementert hittil.

Utfordringer, planer og perspektiver

- Lav produktivitet i prosessen for mottak og langtidslagring av digitalt materiale, mangelfull tilgjengelighet for bruk. Ny tilnærming fra 2011/12 har økt produktiviteten, og reviderte metoder og systemer under forberedelse og utvikling.
- Behov for mer fleksible bevaringsløsninger, herunder avlevering på et tidligere stadium. Planer: synkron overføring, e-arkiv.
- Arkivfunksjoner og -materiale i spesialiserte fagsystemer: Lite standardisert, mangelfull oversikt og kontroll. Stor utfordring - krever bredt samarbeid →

OEP som redskap for media

Aftenposten

Per Anders Johansen
journalist

- *“www.oep.no er mitt viktigste redskap for å få informasjon om virksomheten i statsforvaltningen”.*
- *“Norsk offentlig sektor er på verdenstoppen – til og med svenskene misunner oss! Et norsk demokratisk verktøy på topp internasjonalt nivå.”*
- *PAJ: 3000 krav om innsyn hvert år.*

Digitalt skapte arkiver

Resultater, effekter

- Kontrollert og sikker overgang til digital journalføring og digitale sakarkiver i "hele" forvaltningen. Sikrer kvalitet i arkivdanningen og et godt grunnlag for framtidig bevaring.
- Noark-standarden er en viktig forutsetning for åpenhet – OEP og digitale dokumenter på nettet →
- Et moderne og framtidsrettet digitalt magasin i Riksarkivet (DSM) – utformet, men ikke fullt ut implementert hittil.

Utfordringer, planer og perspektiver

- Lav produktivitet i prosessen for mottak og langtidslagring av digitalt materiale, mangelfull tilgjengelighet for bruk. Ny tilnærming fra 2011/12 har økt produktiviteten, og reviderte metoder og systemer under forberedelse og utvikling.
- Behov for mer fleksible bevaringsløsninger, herunder avlevering på et tidligere stadium. Planer: synkron overføring, e-arkiv.
- Arkivfunksjoner og -materiale i spesialiserte fagsystemer: Lite standardisert, mangelfull oversikt og kontroll. Stor utfordring - krever bredt samarbeid →

”Den norske stat trues av alvorlig demens. Kommunene likeså. Som alltid ved demens er det den nære fortid som blir borte. Konturene blir utydelige, stadige flere brokker av hukommelse forsvinner, og om få år greier man ikke lenger å se sammenhengen i den informasjon man sitter igjen med.”

...
”Digitale informasjonsbærere er ikke like tålmodige som papiret. De tåler ikke å bli neglisjert gjennom år uten at det går ut over informasjonen.”

...
”Å sette i gang betyr i denne sammenheng at man tar utfordringen alvorlig og går inn i en seriøs vurdering av hva som skal til for at forvaltningen og arkivsektoren skal kunne ta vare på den dokumentasjon som skapes i vår tid. Bare på den måten kan våre etterkommere om 200 år ha samme mulighet til å oppleve sin historie som det vi har når vi i disse dager feirer grunnlovsjubileet.”

Digital hukommelse. Informasjonen om vår nære fortid blir borte.

En dement stat

Debatt

Eivind Fossum
Riksarkivar

Den norske stat trues av alvorlig demens. Kommunene likeså. Som alltid ved demens er det den nære fortid som blir borte. Konturene blir utydelige, stadige flere brokker av hukommelse forsvinner, og om få år greier man ikke lenger å se sammenhengen i den informasjon man sitter igjen med.

I år fyller den norske stat i sin nåværende form 200 år. Grunnloven står ved lag, med en del endringer opp gjennom årene. Statlige institusjoner som ble etablert i årene etter 1814, utgjør grunnstammen i en stadig mer utvidet og spesialisert statsforvaltning. De kommunale selvstyret er utviet på prinsippene fra formannskapslovene fra 1837. Hele denne utviklingen har fått sin plass i en omfattende statlig og kommunal hukommelse.

God dokumentasjon på papir

Papiret er en tålmodig informasjonsbærer. Det kan neglisjeres gjennom mange år, men hvis det ikke utsettes for ekstreme påkjenninger, vil informasjonen fortsatt være intakt. Derfor har vi god dokumentasjon av den norske stats virksomhet og utvikling gjennom de første 180–190 år etter 1814, til tross for at behandlingen av arkivene ikke alltid har vært den beste.

Men for 30–40 år siden begynte det å skje noe. En del av vår kollektive hukommelse begynte å bli digital. Utviklingen skjøt for alvor fart for 10–15 år siden, da man gikk over til å bevare saksdokumentene (brev, notater, møtereferater m.v.) i digital form uten å sikkerhetskopiere på papir.

Digitale informasjonsbærere er ikke like tålmodige som papiret. De tåler ikke å bli neglisjert gjennom år uten at det går ut over informasjonen. Ivert imot, digital informasjon er flyktig og utvivelig, og den krever kontinuerlig overvåking og vedlikehold for ikke å forvannes eller bli ubrukelig som dokumentasjon.

Sørger ikke for sikker håndtering

I begynnelsen var dette overkommelig, men etter hvert sata praktisk til all dokumentasjon skapes i elektronisk form, er denne oppgaven blitt en stor utfordring både for dem

som skaper arkivene, og for dem som skal bevare dem. De elektroniske systemene er effektive og brukervennlige og gir store gevinstar både for dem som produserer lagrer og søker i informasjon. Det er et stort paradoks at staten ikke også har vært i stand til å utnytte disse mulighetene til å sørge for sikker håndtering av den digitale dokumentasjon av forvaltningens egen virksomhet.

Det har ikke manglet på advarler fra arkivmyndighetens side. Gjennom 15–20 år har Riksarkivaren i sine årlige budsjettforslag fremhevet de store utfordringene knyttet til å bevare digitalt skapt arkmateriale. Det har vært forsøkt ulike presentasjonsformer for å skape oppmerksomhet om temaet, men vi har ikke nådd frem. Det vil si, utfordringen har vært erigent i flere stortingsmeldinger fra lovsigende regjeringer de siste 15 år. Men uttalte intensjoner er ikke blitt fulgt opp.

Vil betale seg

Heller ikke Riksrevisjonens alarm om tilstanden i kommunal sektor i 2010 har ført til at utfordringen er tatt alvorlig. Det dreier seg selvsagt om ressurser, men ressursinnsats som vil betale seg etter forholdsvist kort tid. Først og fremst dreier det seg om vilje til å ta de nødvendige grep for å møte utfordringen. En avtappende risikoaviser må bare konstaterer at denne viljen hittil ikke har vært til stede. Det er kostnadseffektivt og kvalitetsfremmende å bygge standardiserte fonsjuener for dokumentasjon inn i de elektroniske systemene når de utvikles. I stedet har den norske stat i altfor stor grad basert seg på å flikke på dårlige løsninger i etterhand.

Konsekvensen er stadig demens. Dette er ikke bare et problem for staten selv, men for hele vår samfunn og dens innbyggere som mister sin kollektive hukommelse fra sin nærmeste fortid, og dermed også viktig rettsdokumentasjon. Men stadig demens har en fordel sammenlignet med den menneskelige. Den kan repareres. Det vil si, den informasjonen som er borte, kan man ikke gjenskape. Men det som ennå ikke er borte, kan reddes hvis man nå setter i gang.

Å sette i gang betyr i denne sammenheng at man tar utfordringen alvorlig og går inn i en seriøs vurdering av hva som skal til for at forvaltningen og arkivsektoren skal kunne ta vare på den dokumentasjon som skapes i vår tid. Bare på den måten kan våre etterkommere om 200 år ha samme mulighet for å oppleve sin historie som det vi har når vi i disse dager feirer grunnlovsjubileet.

Kort sagt

Når bråkmakerne tar over skolegården

Åpne skolegårder kan være til stor glede for naboen, men kan også bli et helvete. Slik er det for noen på Rodekølla i Oslo.

Rolf K. Baltzeus er gruppeleder for Åpne skolegårder i Aftenpostens onsdag. Han kritiserer Oslo lærerfagsskole som har stengt skolegården.

Som naboe har vi prøvd å få Rodekølla barnehage stengt for uvedkommende, men forgesves. (nye) bråkmakere har oppdaget den åpne porten. Sist sommer holdt de på til langt på natt med høylytt krangel, drikking, hasj, røyking, dealing, risting, spyting, knusing av flasker og forsvapling.

Politiet reagerte ikke før nabolagspolitiet tok sliere. Bråkmakerne forsvant. Freden senket seg. Nå står vi foran en ny storm, men vi har ikke noen nye brydere av bråkmakere.

Åpne skole- og barnehagegårder er et gode når det fungerer etter intensjonen. Men når bråkmakere tar over, har vi lite å stille opp. Når andre ting ikke virker, må barnehager og skolegårder kunne stenges. Politiet virker, men er ikke beste løsning.

Robert Sørensen
Oslo

Eldreomsorgen avhengig av verdige arbeidstforhold

Josiane Cucun, spesialist i allmenn medisin og fastlege, Oslo, setter i Aftenposten tydelig fingeren på det fagforbundet lenge har vært klar over, nemlig at vi begynner å få et todelt arbeidsmarked innenfor pleie og omsorgssektoren.

Mange av kravene om fast ansettelse eller utvidelse av stilling som fagforbundet har sendt arbeidsgiver de siste årene, har vært på vegne av minstestipendialle kvinner. De vet ofte ikke hva de har krav på, og det er ingen fra arbeidsgiver siden som forteller dem det.

Arbeidsgiver spekulerer i, og produserer på, å alltid ha villige tilkalt tilgjengelige og ansatte som ikke har kunnskap om sine rettigheter. Dette gjelder spesielt i de mest sårbare kvinnene. Når tallsvalgte informerer medlemmene om deres rettigheter,

opplever de ofte at de ansatte ikke ønsker at den tillitsvalgte skal gjøre noe for dem. Det er, som Lunen sier i debattinnlegget, i tillegg for å miste det lille de har.

Vi snakker om en verdig eldreomsorg. Men hvordan kan vi få en verdig omsorg, når de ansatte ikke har verdige lønns- og arbeidsforhold?

Stri Røller
ledet, Fagforbundet Pleie og Omsorg Oslo

Presidentskap uten tillit

Stortingspresident Ole Miljø Thomassen sier i Aftenposten at utvalget ingen vil om at Stortinget i dag har bred tillit i befolkningen. Det er mulig når det gjelder Stortinget som sådant, men det er et meget alvorlig at Norge nå feirer grunnlovsjubileum med et stortingsdømmes presidentskap som tydeligvis mangler tillit og respekt i den norske befolkningen. Årsaken bør være åpenbar.

Ulf A. Halvorsen
Narvik

Nasjon og union

Jeg mener naturligvis ikke at EU er et darwinistisk maceritt (Olav Øye i Aftenposten 16. mai). Jeg skrev min søndagskommentar i Aftenposten 15. mai at vi må ha lov til å reagere når europetskeleiter kaller en stadig lettere union for en historisk nødvendighet som hverken kan stanses, justeres eller reverseres. Det er EU blir et darwinistisk maceritt.

Vi må ikke ledes til å tro på den unionskritisk Hans Magnus Enzensberger kaller en europeisk statsforfall, en overordnet, samlet interesse som ikke finnes og som ingen kan stille seg i veien for. Det er farlig dersom de europeiske folkene begynner å føle seg overrøst, overhørt og overkjørt av eliter som ikke bryr seg om deres bekymringer. De første, alvorlige signalene vil komme når resultatene fra valgene til EU-parlamentet foreligger.

Jeg elsker også Europa, den mangfoldige, demokratiske, brokete blanding som er Europa, et Europa som etterstreber enhet og harmoni, men som al-

Arkivene ut til folket!

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

Nettbaserte tjenester:
"Arkivene ut til folket!" →

Bruk av arkivene

Tradisjonelt

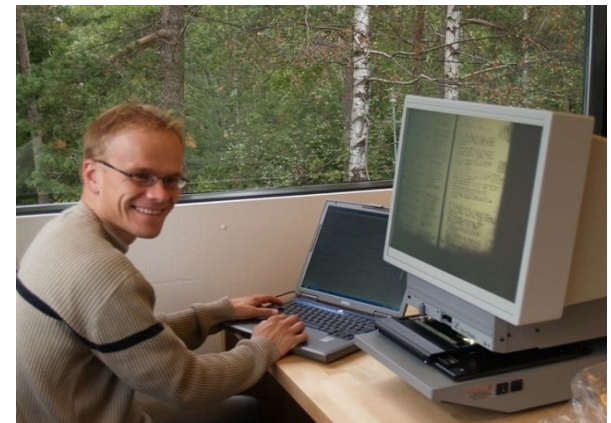
- *Folket kommer til arkivene*: lesesal eller henvendelser skriftlig eller per telefon.
- Stor vekt på *service og veiledning*, særlig for forskning, rettssikkerhet og ”velferd”
- En viss grad av *formidling* gjennom utstillinger, artikler og foredrag.

Aktiv tilgjengeliggjøring og formidling

- Oversikter over og beskrivelse av hva man har – *nettkataloger* mv.
- Digital tilgjengeliggjøring – *transkribert* (søkbart), *skannet* med *metadata*.
- *Aktiv formidling*: presentere arkivmateriale i en historisk kontekst, fortelle en historie.

→ **Overordnet mål: Arkivene ut til folket!**

Arkivene ut til folket!

Bruk

- Vi bevarer arkiver for at de skal brukes!
- All legitim bruk er ønsket bruk – kilder til kunnskap og opplevelse!
- Publikum har kompetanse til å studere mange kilder direkte.
- Stort potensial: alt er ukjent fra før.

Synlighet som strategisk virkemiddel

- Stimulere til økt bruk.
- Øke forståelsen av arkivenes betydning hos bevilgende myndigheter.
- Skape entusiasme og engasjement.

Resultater bl.a.:

- 48 mill. sider digitalisert (2013) – rundt 2 % av bestanden
- 7,8 mill. besøk på Arkivverkets nettsider (2013)
- 61 institusjoner på Arkivportalen (2013) – 172.000 besøk
- En rekke oppslag i pressen de siste årene.
- Stor interesse for Arkivverkets jubileumsarrangementer i 2014.

S
Y
N
L
I
G
H
E
T

93
Quislings

UKJENTE

LIV

Vilg
ekklusivt

PRIVATE BREV,
UNIKE BILDER OG ALMANAKK
AVSLORES FOR FØRSTE GANG

Foto: BIKSAKIVET

Publisert av Vilg Helt AS - 0201, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

Dagbladet

mer å snakke om

Dagbladet Magasinet 17.4.2010

BEST AKKURAT NÅ: For en gullgruve! Riksarkivet frigga nylig 5000 dokumenter fra 2. verdenskrig. De er inndelt i seks overordnede temaer: «Norske jøder», «Norske fanger», «Blücher», «Motstand», «Norsk lebensraum i øst» og «Mat og drikke». Her er nedtegnelser fra fanger på Grini, hemmelige dagboknotater på toalettpapir, dikt, epistler, sanger og tegninger fra innsatte. De ilanddrevne dokumentene fra Blücher er der, med spennende info om tyskernes militære planer. Og: Du kan få prisen på ei flaske Løiten Linie Aquavit og oppskriften på kålrot i karamellsaus.

Aftenposten

Arkiver

Aftenposten. 14.4.2010

Riksarkivet har frigitt en lang rekke dokumenter fra den begivenhetsrike dagen for 70 år siden, og de ikke mindre begivenhetsrike dagene som fulgte i de fem årene som fulgte.

Vi snakker selvsagt om krigsdokumenter, av ulikt slag fra de detaljerte angrepsplanene som tyskerne hadde med seg på vei mot Oslo til personalia på politiske fanger som ble internert på Bredtvedt fra 1941.

Historikerne har fått nytt materiale å jobbe med, og det til tross for at denne skjellsettende begivenheten i norsk, europeisk og verdens historie er blitt endevendt og omtalt i utallige bøker, forskningsrapporter, filmer, TV-serier i de 71 år som er gått siden katastrofen ble sluppet løs.

Vi blir visst aldri ferdig med den annen verdenskrig.

Vi bør heller aldri bli ferdig med den. Det er forstemmende at en undersøkelse i Danmark viser at rundt halvparten av befolkningen vet at landet ble okkupert 9. april 1940, og at bare 17 prosent av unge mellom 18 og 25 år kjenner til dette. Vi håper inderlig at kunnskapene er bedre her i landet. Den

Riksarkivet
@Riksarkivet

Hva ville du stemt for 100 år siden? Prøv ny historisk valgomat:
bit.ly/13EV4ny #kvinneri100 #stemmerettsjubileet RT gjerne!

Retweeted 20 times

Martine Aurdal @martineaurdal
Tøft! Historisk valgomat fra Arkivverket:
arkivverket.no/arkivverket/Te...

14 Mar

Jens Stoltenberg @jensstoltenberg
204,503 followers

 Follow

Oluf Ulseth @OlufUlseth
660 followers

 Follow

Erlend B. Oldeide @Oldeide
806 followers

 Follow

1814 - 2014

EIDSVOLLMENNENE: Dette maleriet av Riksforsamlingen på Eidsvoll 1814 av Oscar Wergeland henger i Stortingssalen.

Er du i slekt med en eidsvollsmann? Sjekk selv!

Av KRISTINE HELLEM AANSTAD

For 200 år siden utformet 112 menn Norges Grunnlov. Nå er jakten i gang for å finne flest mulig etterkommere av eidsvollsmennene.

Riksarkivet, slektsforskningsforeningen DS-Norge og Norsk folkehistorisk institutt har de siste årene samarbeidet for å finne frem til så mange som mulig med slekt tilbake til mennene på Eidsvoll i 1814.

– Til nå har interessen vært stor og det ligger næsten 30 000 personer i basen – hvor rundt 30 000 av dem er levende i dag. Vi vet likevel at det finnes enda flere levende etterkommere der ute så vi håper at vi kan få flere tusen til inn i basen, sier Eili Fure, underdirektør i Riksarkivet.

I dag stiller VG i samarbeid med de tre aktørene, slektsakset «Er du i slekt med en Eidsvollsmann?» – hvor VGs leserne kan undersøke om de er blant de tusener som mangler i basen.

For å finne ut om du er en etterkommer er det bare å skrive inn fore-

navn og etternavn i det tomme feltet og så trykke på «søk». Det er også mulig å søke på fødested og fødselsår.

Tips: Gjør flere søk

Etersom det fremdeles er en del mangler i det virtuelle slektsregistret, tipser Fure om at det kan være lurt å søke etter oldemors eller bestemors navn.

– De fleste er tross alt ikke i slekt med en eidsvollsmann, men selv om man ikke får treff med første søk bør man søke etter navnene til besteforeldre, oldeforeldre eller tippoldeforeldre. Prøv gjerne også ulike skrivemåter for navnet. Hvis de var etterkommere etter eidsvollsmenn, er det bare å fylle inn de manglende slektsleddene mellom seg selv og den forfaren eller formoren man har funnet, sier hun og henviser til siden eidsvollsmennene for mer informasjon om hvordan man legger inn data.

Nåv som er viktig å huske på når man skal fylle inn fakta om slekten er at navn på langlivede personer skal inn i basen for å få lo foreldre til etter slekten.

– Men slekten bakover på de langlivede personene skal vi ikke ha i basen.

Frivillig prosjekt

I starten av prosjektet var det over 100 frivillige slektsforskere som jobbet for å finne frem til etterkommere, men det siste året har de åpnet for at offentligheten skal kunne legge inn data på slekten sin.

– Det kan finnes utryktigheter i årstall og navn, det er menneskelig å feile, men fordelene med nettet er at felt kan oppdateres og rettes opp. Navn ble i gamle dager skrevet på svanet forskjellige måter, også av personene selv – så om en skrivemåte ser svært ut behøver den ikke å være feilaktig.

– Hva gjør dere for å unngå at folk skriver inn feil informasjon?

– I utgangspunktet stoler vi på at folk har en interesse av å gjøre siden så god og riktig som mulig, på samme måte som andre nettsider som er basert på frivillig innsett. Alle som vil legge inn informasjon på siden må be administrator om tilgang, og vi har logger som viser hvem som gjør hva. Ved misbruk vil admini-

• En enkel søkeboks på VGs nettside er inngangsporten til informasjon om de 112 eidsvollsmennene og alle deres etterkommere.

strator for databasen utestenge vedkommende.

Hvis noen oppdager åpenbare feil ber Fure om at de retter dem, eller melder fra til administratorene for basen.

FAKTA OM SLEKTSDATABASEN

• Til nå er det registrert 30 000 i basen, hvor av 30 000 av dem lever i dag.

• Over 70 av eidsvollsmennene har etterkommere i USA, mens andre har spredd seg til land som Canada, Spania, Tyskland og England.

• Av de 112 mennene som var på Eidsvoll i 1814 var det 11 som ikke fikk barn, og dermed ikke har direkte etterkommere.

• I dette prosjektet er Riksarkivets rolle å sørge for at dataene blir gjort tilgjengelig og lagret på en trygg måte. Mens DS-Norge har administrert innstrømningen fra de frivillige.

• Eidsvoll 1814 har bidratt i prosjektet med portretter av 78 av eidsvollsmennene fra det digitale Eidsvollsarkivet. De 34 resterende mennene trykkes det ikke maleriet eller tegninger av.

Aftenposten

Grunnlagt 1860 av Chr. Schibsted

Leder tirsdag 11. september 2012

Riksarkivar på ville veier

RIKSARKIVAR Ivar Fønnes nekter innsyn i de forklaringene sentrale ansvarlige politikere og embetsmenn ga til 22. juli-kommisjonen. Dette er en avgjørelse Kulturdepartementet må omgjøre

Saken gjelder redagøringene til tidligere politidirektør og nåværende departementsråd Ingelin Killengreen, tidligere politidirektør Øystein Mørland, tidligere PST-sjef Janne Kristiansen, tidligere justisminister Knut Storberget og formingsminister Rigmor Aasrud. Alle har vært sentrale i arbeidet med beredskap og sikkerhet i Norge.

Fønnes viser til en bestemmelse i offentlighetsloven som åpner for at et organ kan gjøre unntak fra innsyn i dokumenter som organet har utarbeidet for sin egen saksforberedelse. Han viser også til at forklaringene ikke er utarbeidet med sikte på offentliggjøring, og referatene kan bli misvisende når de ikke sees i sammenheng med andre opplysninger, og at offentliggjøring kan vanskeliggjøre arbeidet for fremtidige granskingskommisjoner. Det siste begrunnes med at sentrale personer vil vegre seg for å snakke åpent og ærlig hvis de vet at redagøringene kan bli offentliggjort.

INGEN AV DISSE argumentene tilsier at forklaringene skal unntas offentlighet. Snarere tvert imot. Måten riksarkivar Ivar Fønnes prøver å begrunne

» Ingen av argumentene tilsier at forklaringene skal holdes hemmelig

sitt standpunkt, illustrerer hvorfor det er viktig å offentliggjøre dem.

Det er selvfølgelig riktig at 22. juli-kommisjonen intervjuer statsråder og embetsmenn som ledd i arbeidet med sin rapport. Likevel er det søkt og misvisende å unnta offentlighet ved å vise til offentlighetslovens unntaksbestemmelse om saksforberedelse. Hensikten med denne bestemmelsen er at dokumenter som regnes som uferdige utkast, kan unntas offentlighet. Det er ikke tilfellet i denne saken.

Hva Knut Storberget eller Ingelin Killengreen hadde å fortelle 22. juli-kommisjonen om sitt arbeid med beredskap og sikkerhet, kan ikke sammenlignes med en kladd under saksbehandling i et forvaltningsorgan. Forklaringene må karakteriseres som et avsluttet, selvstendig vitnemål som har stor offentlig interesse, sakens alvor og betydning tatt i betraktning.

ALLE SOM ble intervjuet av kommisjonen, var klar over at opplysningene de ga, kunne bli kjent gjennom kommisjonens rapport. Derfor er dem meningsløst å hevde at offentliggjøring vil kunne føre til at myndighetspersoner blir mindre medvirkende under et fremtidig kommisjonsarbeid. Uansett må vi kunne forutsette at toppolitikere og embetsmenn forklarer seg åpent og ærlig om spørsmål av så vital nasjonal interesse.

Når rapporten nå er offentlig, vil det eneste riktige være å gi innsyn i forklaringene til ansvarlige politikere og embetsmenn som del av det underlagsmateriale rapporten bygger på. Et annet utfall er en bån mot den ofte siterte parolen om mer åpenhet og demokrati etter 22. juli.

Det kan være ubehagelig å bli skjelt ut på lederplass i landets største avis, men det kan også være interessant og lærerikt...

... særlig i ettertid!

Valgfullmakten fra Vår Frelses menighet

avduket i Oslo domkirke 23. februar 2014 av stortingspresidenten, flankert av f.v. Oslos biskop, riksantikvaren og riksarkivaren.

Infrastruktur

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

→ Arkivverket på Tynset →

Arkivverket på Tynset: Hva og hvorfor?

1. Norsk helsearkiv - Riksarkivarens vurderinger og initiativ

- **1990-tallet: Pasientjournaler – en spesiell utfordring**
 - Enorme mengder materiale (senere anslag: 210.000 hm i 2004)
 - Ulike provenienser – statlig, fylkeskommunalt, kommunalt, privat
 - Hva bør bevares, og for hvilke(t) formål?
 - Hvordan får vi til bevaringsordninger?
 - Foreløpig vurdering: Behov for en spesialordning for depot på tvers av forvaltningsnivå.
- **Sykehusreformen 2002: Statlig overtakelse av sykehusene**
 - Ra i kontakt med HOD under planleggingen
 - Helseforetaksloven: pasientjournaler er statlig arkivmateriale
 - Løfte om utredning.

NOU Norges offentlige utredninger 2006:5

Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene
Om arkivdepot for spesialisthelsetjenesten

Rikshospitalet
Med. Afdeling 3
Litra. 20
No. 3

Kopi 18/9

Sygejournal.

Rekvirent: *Kristiania Spittahuset*

Fulde Navn: *Waldberg*

Livsstilling: *Pap.*

Ålder: *4/2 år*

Fødested: *Kristiania (Firdalshyttelom)*

Opholdssted: *Kristiania*

Arkivverket på Tynset: Hva og hvorfor?

1. Norsk helsearkiv – utredning og planlegging

- **2004-2006: Offentlig utredning i regi av HOD**
 - NOU 2006:5
 - Forslag til hva som skal bevares
 - Forslag om Norsk helsearkiv som spesialisert depot for pasientarkiver – i Arkivverket
- **2008-2009: Oppfølging og vedtak**
 - Arbeidsgruppe under ledelse av HOD og med deltakere fra bl.a. KUD og Ra
 - Regjeringsvedtak om NHA på Tynset 2009
- **2010-2014: Tilrettelegging og byggeprosjekt**
 - Fra 2010: Interimsorganisasjon, omfattende planlegging og forberedelser – godt grunnlag for etablering.
 - 2012-2014: Tilpasning av helseregisterloven, ny forskrift om NHA.
 - Byggeprosjektet →

NOU Norges offentlige utredninger 2006:5

Norsk helsearkiv – siste stopp for pasientjournalene
Om arkivdepot for spesialisthelsetjenesten

Løbe-No. 1223
1874

Rikshospitalet
Med. Afdeling 3
Litra. U
No. 3

Sygejournal.

Kopi 18/9

Rekvirent: Kristiania Spital

Fulde Navn: Waldberg

Livsstilling: Pige

Alder: 4/2 år

Fødested: Kristiania (Friedrichsfeldt)

Opholdssted: Kristiania

Arkivverket på Tynset: Hva og hvorfor?

2. Fellesdepot

- **Tilleggsmuligheter på Tynset?**
 - Januar 2010: Initiativ fra KUD.
 - Svar fra Ra:
 - Fellesdepot for å dekke utbyggingsbehov, spare magasin kostnader
 - Fellestjenester – for eksempel ”digitaliseringsfabrikk”
- **2010-2011: KS1 – utredning og vedtak**
 - Fellesdepot er samfunnsøkonomisk lønnsomt
 - Digitalisering med påfølgende kassasjon av originalmateriale er nr. 2 i lønnsomhet, og realistisk →
 - Regjeringsvedtak august 2011: fellesdepot for Arkivverket samlokaliseres med NHA på Tynset
- **2011-2014: Byggeprosjekt --- KS2**
 - Budsjett 2014 Stoltenberg: Oppstart 2014
 - Budsjett Solberg: Strøket 2014. Ikke inne i 2015.

Arkivverket på Tynset: Hva og hvorfor?

Oppsummering av strategiske vurderinger og valg

Norsk helsearkiv

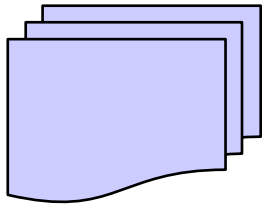
- *Spesialenhet for behandling av pasientjournaler*, uavhengig av proveniens.
- *Bevaring av samtlige journaler* (i krympet utgave): vil gi et tilbud som er helt unikt i internasjonal sammenheng.
- *Omfattende digitalisering*: en forutsetning for NHAs tjenester på Tynset, tatt inn i utkastet til forskrift.

Fellestjenester

- *Redusere rene oppbevaringskostnader*, frigjøre ressurser til andre formål.
- *Tiltak mot konsekvensene av større geografisk avstand* : plassering etter bruksfrekvens, gode rutiner, digitalisering.
- *Gode forutsetninger for fellestjenester og innovasjon*, bl. a.
 - mer effektiv og modernisert magasinstyring
 - ”digitaliseringsfabrikk”
 - digitalisering på forespørsel
 - felles nettbaserte tjenester.

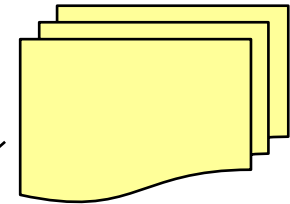
Digitalisering for ulike formål

Formål: digital bevaring / kassasjon

Prioritering:
Kostnader, effektivitet

Formål: tilgjengelighet

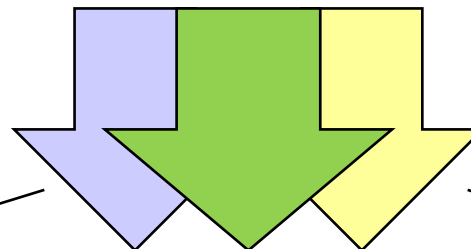

Prioritering:
Brukspotensial

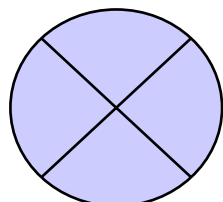
Gradvis økende overlapping (?)

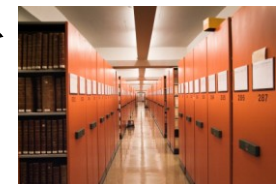
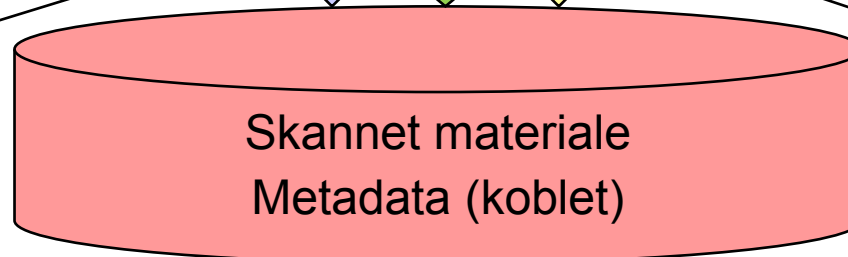
Skanning: effektiv
Metadata

Skanning: skånsom
Metadata

Kasseres

Bevares

Arkivmeldingen - Samdok

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

→ **Helhetlig samfunnsdokumentasjon: Samdok** →

Arkivmeldingen: Hovedgrep

Helhetlig samfunnsdokumentasjon:

”Det overordna målet for arkivpolitikken er å sikre arkiv som har stor kulturell verdi eller forskingsverdi, eller som inneheld rettsleg dokumentasjon eller viktig forvaltningsdokumentasjon, slik at arkiva blir tekne vare på og gjorde tilgjengeleg for ettertida.”

”Målet skal medverke til ein samla samfunnsdokumentasjon. I dette ligg at ein skal ta vare på og tilgjengeleggjere bevaringsverdige arkiv frå alle samfunnssektorar, slik at dei samla kan dokumentere samfunnet og samfunnsutviklinga på ein fullgod måte. Arkiva frå statleg, kommunal og privat sektor viser samfunnet frå ulike vinklar og ståstader, og dei utfyller kvarandre som kjelder til eit heilskapleg bilete.”

Overordnet mål for meldingens forslag til tiltak.

Side 76: Utfordringar og strategiar

Riksarkivarens forhold til arkivmeldingen

Vurderinger og strategi

- *Ikke noe poeng å ta inn løfter om nye ressurser. Blir likevel ikke fulgt opp.*
- *Presentere tiltak som kan iverksettes i arkivsektoren uten å være avhengig av økte bevilgninger og medvirkning fra departement eller politiske myndigheter.*
- *Tydeliggjøre Riksarkivarens mandat generelt og spesielt knyttet til foreslåtte tiltak.*

Medvirkning

- *Deltakelse i forberedende arbeid, herunder innspillskonferanse.*
- *Utarbeidet beskrivelse av arkivsektoren sammen med Kulturrådet.*
- *Innspill til alle deler av strategikapitlet.*

Riksarkivarens oppfølging av arkivmeldingen

Meldingens hovedbudskap

- *Mål: Helhetlig samfunnsdokumentasjon.*
- *Tydlig mandat for oppfølging og iverksetting: Riksarkivaren skal ha en lederrolle i et bredt nasjonalt samarbeid.*
- *Marsjordre mot definerte mål.*

Konkret oppfølging

- *Privatarkiver: Avklare ønsket nivå og utforme strategier.*
- *Kommunale arkiver: Bredt spekter av virkemidler for å oppfylle lovens krav, jf. også Riksrevisjonen 2010.*
- *Digitale arkiver: Arkivfunksjoner inn som ledd i statlig e-forvaltning og systemutvikling.*

SAMDOK → → →

Arkivmeldingen → Samdok → Prop. 1S 2015

Samdok

- *Invitasjon og forberedelser: V 2013*
- *Oppstart: H 2013*
- *Arbeidsområder: privatarkiver, kommunale arkiver, digitale arkiver.*

Strategiplan 2014-2017

- *Innspill fra andre deler av arkivsektoren.*
- *Helhetlig samfunnsdokumentasjon et hovedmål.*

Statsbudsjettet 2015 – ny regjering

- *Vektlegger praktisk talt alle hovedintensjoner i arkivmeldingen – mer eller mindre eksplisitt (budsjettprop. s. 57-58).*

Helhetlig strategi

Aktiv formidling: privatarkiver	Aktiv formidling: statlige arkiver	Aktiv formidling: kommunearkiver
Aktiv tilgjengeliggjøring: privatarkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: statlige arkiver	Aktiv tilgjengeliggjøring: kommunearkiver
Depot: privatarkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: statlige arkiver Bevaring, tilgjengelighet	Depot: kommunearkiver Bevaring, tilgjengelighet
B/k-vurdering privatark.	B/k-vurdering stat	B/k-vurdering komm.
Arkivdanning privat	Arkivdanning stat	Arkivdanning komm.
Kompetanseutvikling – utdanning		
Regelverk – lovgivning		

→ Helhetlig strategi i utvikling →

Helhetlig strategi i utvikling

Regelverk: Instrukser --- arkivlov --- implementering --- revisjon

Kompetanse: AA – UiO – HiOA – HiST --- 1500-2000 med høyere utdanning

Digital arkivdanning: Noark 1-5 / standarder, redskaper --- utvikling, samarbeid

Digitalt depot: Bånd --- CD --- DSM | Uttrekk --- synkron overføring, e-arkiv

Inventering, arkivbeskrivelse: Asta – Arkivportalen → kildemateriale på nettet

Aktiv tilgjengeliggjøring: Digitalarkivet, App-er – utvidelse, utvikling, kobling

Digital formidling: Eget nettsted, sosiale medier | Utstillinger, presentasjon mv.

Annen formidling: Møtested, utstillinger, teater, foredrag, publisering

Bredt samarbeid: Kommunale depoter, utdanning, Asta, Noark, Samdok ...

Infrastruktur: Bygg, it, org. | Desentralt --- fellesdepot, spesialarkiv | DSM ...

Helhetlig strategi i digitale omgivelser

Omgivelser i stadig utvikling og endring:

- Tilpasse virksomheten til stadig nye forventninger og krav
- Utnytte de muligheter utviklingen gir

Målrettet

- for å oppfylle etatens samfunnsoppdrag
- i fruktbart samspill mellom kreativitet og styring

Kompetanse

- Sterk arkivfaglig kompetanse i dybde og bredde
- Supplerende kompetanse i andre disipliner (it, jus, ledelse etc.)

Samarbeid

- Internt: for å utnytte ressurser og kompetanse, skape kreativt miljø etc.
- Eksternt: helhetstenkning, kompetansebygging, effektivitet, synlighet

Arkivverket og historien

Kåre Willoch: *”Den som kjenner sin historie, kan ofte hente styrke fra den og innsikt til å løse aktuelle problemer.”*

Arkivverket:

Kjernen i Arkivverkets samfunnsoppdrag er å forvalte avgjørende viktig grunnlagsmateriale for samfunnets og innbyggernes historie. For å ivareta dette kreves omfattende kunnskap og innsikt i samfunnets generelle historie.

Et reflektert forhold til etatens egen historie gir både nødvendig innsikt for og troverdighet i utførelsen av dette samfunnsoppdraget.

Mitt håp er at foredraget vil bidra til slik refleksjon.

